

**XX Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej
im. Ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi**

(23–25 października 2008 r.)

W dniach 23–25 października 2008 r. odbył się XX Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. Ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi. Była to jubileuszowa edycja artystycznej imprezy, rokrocznie odbywającej się pod patronatem Zgro-

madzenia Salezjańskiego (Prowincja św. Wojciecha z siedzibą w Pile)¹. W tych dniach miasto Rumia oraz parafia pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych gościły 750 wykonawców muzyki religijnej z Polski i z zagranicy. Festiwal znany jest także ze swojej specyfiki, na którą składa się kilka konkursów. W tym roku organizatorzy przeprowadzili aż trzy konkursy: muzyki organowej (dwa etapy), zespołów chóralnych oraz literacko-kompozytorski (pierwszy jego etap, opracowania literackie w dwóch kategoriach).

1. Konkurs muzyki organowej

Pierwsze dwa dni Festiwalu wypełniły przesłuchania konkursowe młodych organistów², reprezentujących znane ośrodki kształcenia muzycznego. Do pierwszego etapu konkursu zaklasyfikowano sześciu uczestników, wystąpiło w nim jednak jedynie trzech. Wykonawcy zobowiązani byli do wykonania następującego programu: (1) Olivier Messiaen — *Livre du Sacrament*, cz. I *Adoro te*, (2) Johannes Brahms — *Preludium i fuga g-moll* lub *Preludium i fuga a-moll*, (3) Jan Sebastian Bach — II część *Sonaty I*. Tegoroczny konkurs oceniało jury w następującym składzie: prof. Irena Wiśełka-Cieślak (Akademia Muzyczna w Łodzi) — przewodnicząca, prof. Roman Perucki (Akademia Muzyczna w Gdańsku), prof. Martin Strohacker (Drezno), dr hab. Dariusz Bąkowski-Kois (Akademia Muzyczna w Krakowie) oraz ks. dr Maciej Szczepankiewicz (Akademia Muzyczna w Poznaniu, filia w Szczecinie). Sekretarzem kolegium jurorów był ks. mgr Mariusz Kowalski (Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie).

W czwartek odbył się także organowy koncert gościnny w wykonaniu prof. Martina Strohäckera z Drezna. Artysta na co dzień związany jest z Wyższą Szkołą Muzyki Kościelnej w Dreźnie, gdzie jako wykładowca prowadzi klasę organów i uczy improwizacji. Od 1995 r. pełni funkcję prorektora tejże uczelni. Ponadto od 2000 r. jest głównym organistą w dreźnieńskim kościele pw. Trzech Króli. Koncertuje i prowadzi organowe kursy mistrzowskie na całym świecie. Uczestnicy Festiwalu mieli okazję poznać wybitnego artystę z Niemiec, który zachwycił wszystkich swoim wirtuozowskim występem. Na program recitalu M. Strohäckera w Rumi złożyły się następujące utwory: (1) D. Buxtehude, *Toccatà in F* (Bux WV 156); (2) J.S. Bach, *Concerto d-moll BWV nach Antoni Vivaldi*; (3) O. Messiaen, *Le Corps*

¹ Współorganizatorami Festiwalu są ponadto inne instytucje: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Kuria Metropolitana w Gdańsku, Polska Filharmonia Bałtycka, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Miasta Rumi, Starostwo Powiatowe w Wejherowie, uczelnie muzyczne w kraju i za granicą oraz Polski Związek Chórów i Orkiestr.

² Regulamin Konkursu określa wiek wykonawców. Czytamy tam, że w konkursie mogą uczestniczyć organiści wszystkich narodowości, urodzeni po 1 stycznia 1983 r.; por. XX MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYKI RELIGIJNEJ IM. KS. STANISŁAWA ORMIŃSKIEGO W RUMI, *Regulaminy*, Rumia 2008, s. 5.

Glorieux (Les Eaus de la Grace; Joie et Clarté des Corps Glorieux); (4) W.A. Mozart, *Fantasia f-moll* (KV 608); (5) P. Eben, *Biblische Tänze (1992 r.), Die Hochzeit in Kana*. Następnego dnia prof. Martin Strohacker przeprowadził także kurs mistrzowski dla organistów i innych uczestników Festiwalu, przyczyniając się niewątpliwie do poszerzenia wykonawczego warsztatu muzycznego młodych organistów. W spotkaniu z mistrzem z Drezna wzięło udział ponad 30 osób.

W piątek odbył się drugi etap konkursu, do którego jury zakwalifikowało dwóch organistów. Finaliści wykonywali następujące utwory: Olivier Mesaen, *La Nativité du Seigneur „Le Verbe”*, cz. IV, (2) Feliks Mendelssohn-Bartholdy, *V Sonata D-dur*, (3) Louis Vierne, *Allegro vivace z I Symfonii*. W opinii oceniających program ten najlepiej wykonał Lucas Pohle z *Universität der Künste* w Berlinie, z klasy organów Paolo Crivellaro. On też otrzymał pierwszą nagrodę w wysokości 3 000 PLN, ufundowaną przez Burmistrza Miasta Rumia. II nagrodę (1 000 PLN), którą ufundował Marszałek Województwa Pomorskiego, odebrał Tomasz Zebura z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia w Warszawie z klasy organów Jarosława Malanowicza.

2. Konkurs zespołów chóralnych

Sobotnie przedpołudnie zarezerwowane było dla zespołów chóralnych, które tym razem oceniane były bez podziału na kategorie. Z piętnastu zakwalifikowanych chórów w konkursie wzięło udział dziesięć. Nie dojechały m.in. zespoły z Litwy i Łotwy, a zagraniczne chóry reprezentowali śpiewacy z Niemiec i Rosji. Tegoroczny zespół jurorów stanowili: prof. Marcin Tomczak — przewodniczący (Akademia Muzyczna w Gdańsku), prof. Eugeniusz Kus (Akademia Muzyczna w Poznaniu, filia w Szczecinie), ks. dr Krzysztof Niegowski SDB (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), mgr Janusz Wiliński (Olsztyn), mgr Mariusz Kowalski (Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie) — pełniący funkcję sekretarza. Przed rozpoczęciem zmagani konkursowych wszyscy uczestnicy pod batutą prof. M. Tomczaka wykonali pieśń *Gaude Mater Polonia*. Gospodarz Festiwalu, proboszcz miejscowej parafii — ks. Jan Oleksiuk, powitał zespoły, jurorów oraz publiczność. Wyraził radość, że po raz kolejny w tym miejscu, gdzie przez lata pracował Patron Festiwalu, zabrzmiała muzyka religijna wielbiąca Boga. Prowadzenie konkursu powierzono tradycyjnie Konradowi Mielnikowi — redaktorowi Radia Gdańsk.

Decyzją jury pierwsze miejsce zajął Chór Kameralny Akademii Rolniczej w Szczecinie, pod dyrekcją Iwony Wiśniewskiej-Salamon. Laureaci odebrali nagrodę pieniężną, ufundowaną przez Marszałka Województwa Pomorskiego, w wysokości 7 000 PLN, oraz Puchar Prezesa Zarządu Głównego PZChIO za najlepsze wykonanie utworu polskiego kompozytora. Drugie miejsce i nagrodę pieniężną ufundowaną przez Metropolitę Gdańskiego, ks. abpa Sławoja Leszka Głódzia, w wysokości 3 000 PLN oraz Puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego PZChIO przyznano

Kwartetowi Wokalnemu *Ad libitum* z Gniezna, pod dyrekcją Jarosława Krenza. Trzecie miejsce przypadło Chórowi *Lira* im. ks. S. Ormińskiego w Rumi, pod dyrekcją Karoliny Pettke. Zespół odebrał Puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego PZChIO oraz nagrodę pieniężną w wysokości 2 000 PLN, której fundatorem był Starosta Powiatu Wejherowskiego. Jurorzy wyróżnili nadto trzy inne zespoły. Okazały się nimi: chór *Benedictus* działający przy Polskiej Misji Katolickiej w Wuppertalu (dyr. Benedykt Frąckiewicz); Zamkowy Chór Kameralny w Ostródzie (dyr. Andrzej Kowalski) oraz chór *Canticum Novum* I Liceum Ogólnokształcącego i Gimnazjum Dwujęzycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (dyr. Dorota Wojnowska). Wyróżnione zespoły otrzymały także, przewidziane przez organizatorów, nagrody pieniężne.

Przejmującym momentem, „odrywającym” od emocji związanych z konkursem, było uroczyste złożenie kwiatów przed pomnikiem ks. S. Ormińskiego. Muzycy oddali w ten sposób hołd Patronowi Festiwalu, wybitnemu chórmistrzowi i organiście, propagatorowi muzyki religijnej i twórcy *Apelu Jasnogórskiego*. Od czerwca 2007 r. na placu przed kościołem stoi pomnik — popiersie, który został wykonany z okazji 20 rocznicy jego śmierci.

Po południu odbyło się Seminarium dla dyrygentów, które poprowadziła prof. dr Alina Kowalska-Pińczak³. Prelegentka podjęła istotną dla każdego dyrygenta i śpiewaka kwestię prawidłowej emisji głosu. Temat wykładu brzmiał: *Metodyka emisji głosu w chóralistyce — natura głosu a edukacja wokalna*. W Seminarium udział wzięło ok. 40 osób.

Niezwykle istotnym punktem święta muzyki religijnej w Rumi był tegoroczny koncert gościnny. Do salezjańskiego kościoła przybyli znakomici artyści. Byli to: *Cappella Gedanensis*, Orkiestra Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. F. Chopina w Gdańsku oraz soliści: Justyna Stępień (sopran), Katarzyna Krzyżanowska (alt), Piotr Kusiewicz (tenor), Adam Pałka (bas). Zespół pod batutą Przemysława Fiu-gajskiego wykonał znakomite dzieła W.A. Mozarta: *Missa brevis B-dur* (KV 275); *Exultate jubilate* (KV 165) oraz słynną *Mszę koronacyjną C-dur* (KV 317). Łatwo się domyślić, że zarówno program koncertu, jak i słynni wykonawcy ściągnęli do rumskiej świątyni rzesze publiczności z Wybrzeża, sprawiając, że ten duchowy i muzyczny spektakl przeżywany był przez wszystkich z nieukrywaniem wzruszeniem.

3. Konkurs literacko-kompozytorski (etap I)

W ramach jubileuszowej edycji Festiwalu miało miejsce zakończenie I etapu konkursu literacko-kompozytorskiego *Mater Familiae*, poświęconego pamięci Słu-

³ Prof. dr A. Kowalska-Pińczak — była Dziekan Wydziału Teorii Muzyki i Kompozycji w Akademii Muzycznej w Gdańsku. Obecnie Dyrektor artystyczny i dyrygent słynnego Zespołu Muzyki Dawnej *Cappella Gedanensis*.

gi Bożej Małgorzaty Occhiena (1788–1856), matki św. Jana Bosko — założyciela Zgromadzenia Salezjańskiego. Konkurs rozpisany został pod patronatem Inspektora Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha, ks. dra hab. Zbigniewa Łepko, prof. UKSW. Okazją do rozpisania konkursu stała się 150 rocznica śmierci wspomnianej Sługi Bożej. W rodzącym się dziele ks. Jana Bosko, poświęconym ubogiej młodzieży, odegrała ona istotną rolę, stając się matką wszystkich wychowanków przebywających w oratorium⁴. Mądrość życiowa i świętość tej skromnej kobiety—matki inspirowała jej charyzmatycznego syna w tworzeniu nowatorskiego, jak na owe czasy, systemu wychowawczego, zwanego przewencyjnym. Ideą pomysłodawców konkursu było stworzenie okazji do powstania nowych opracowań literackich poświęconych nie tylko matce ks. Bosko, ale w ogóle kobiecie—matce. Kolejnym etapem, zgodnie z wcześniej ustalonym regulaminem, będzie rozpoznanie konkursu kompozytorskiego. Jego głównym celem ma być wzbogacenie dorobku kultury muzycznej o nowe utwory powstające właśnie z inspiracji postacią matki świętego Wychowawcy z Turynu⁵.

Do Sekretariatu Festiwalu napłynęły 52 opracowania, sklasyfikowane w dwóch kategoriach wiekowych: A — dzieci i młodzież oraz B — studenci i dorośli. Dnia 20 października 2008 r. odbyło się posiedzenie jury tegoż konkursu, w następującym składzie: prof. Kazimierz Nowosielski (Uniwersytet Gdański), Teresa Ferenc (Sopot), ks. dr Tomasz Czapiewski (Kuria Metropolitarna w Gdańsku), ks. dr Krzysztof Niegowski SDB (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), Adam Hlebowicz (Gdańsk) oraz Elżbieta Waśkowska (sekretarz jury). Jurorzy, po szczegółowym zapoznaniu się z nadesłanymi opracowaniami, przyznało autorom przewidziane przez organizatorów nagrody i wyróżnienia.

Główną nagrodę w kategorii „A”, w wysokości 1 000 PLN, ufundowaną przez abpa Leszka Sławoja Głódzia, przyznano Natalii Roman z Lubina za utwór: *Jest taka osoba...* (godło „N.R.”). W tej kategorii wyróżnieni zostali także: Jacek Świątek ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Rumi za wiersz *Po co jest mama?*” (godło „Wenus”); Anastazja Kalinowska ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Rumi za wiersz *Moja mama co dzień* (godło „Ziemia”) oraz Anna Jelińska, także z tej szkoły, za wiersz pt. *Matka* (godło „Orbita”). Nagrodę główną w kategorii „B”, w wysokości 5 000 PLN, otrzymała Magdalena Poczaj z Poznania za utwór *Droga do świętości*, opatrzone godłem „Cytra”. Fundatorem nagrody był ks. dr hab. Zbigniew Łepko. W tej kategorii zespół oceniających przyznał także dwa równorzędne wyróżnienia: dla Izabeli Kasprzyckiej-Buc z Rumi za wiersz *To matka* (godło „Irys”) oraz ponownie

⁴ Oratorium — miejsce, w którym ks. Bosko gromadził ubogich chłopców. Znajdowali tam oni nie tylko całodobowe schronienie (nocleg) i wyżywienie, było to także miejsce nauki, rozwoju kulturalnego (muzyka i teatr), rekreacji i sportu.

⁵ KONKURS LITERACKO-KOMPOZYTORSKI *MATER FAMILIAE, Regulamin*, Rumia brw (wydruk komputerowy), s. 5.

dla Magdaleny Poczaj z Poznania za utwór *Pieśń dla matki św. Jana Bosko* (godło „Baltazar”).

Nadesłane opracowania literackie, zgodnie z ideą pomysłodawców Konkursu, mogą posłużyć jako zasób tekstów do II etapu tegoż konkursu kompozytorskiego, którego zakończenie przewidziane jest w ramach kolejnej edycji Festiwalu w Rumi, w 2009 r.⁶ Z uznaniem trzeba zauważyć nowe pomysły organizatorów Festiwalu, które w dużej mierze decydują o jego specyfice, oryginalności i popularności.

4. Zakończenie Festiwalu

Zwieńczeniem Festiwalu była uroczysta Msza św., której przewodniczył biskup senior, ks. abp Tadeusz Gocłowski. Dostojny Gość wygłosił także okolicznościową homilię. W koncelebrze udział wzięli ponadto: Prowincjał Salezjanów, ks. Zbigniew Łepko, proboszcz parafii i jednocześnie dyrektor wspólnoty zakonnej salezjanów w Rumi, ks. Jan Oleksiuk, oraz inni księża, zarówno miejscowi, jak i goście. Podczas liturgii połączone chóry (uczestnicy konkursu) pod dyktando Marcina Tomczaka wykonywali wspólne śpiewy. Po Eucharystii odbył się tradycyjny koncert laureatów wszystkich trzech konkursów oraz podsumowanie i zamknięcie Festiwalu.

Festiwal w Rumi, odbywający się nieprzerwanie od 20 lat, jest wielkim świętem muzyki religijnej, który rokrocznie gromadzi setki młodych muzyków. Stwarza możliwość weryfikacji dorobku artystycznego organistów, jak i zespołów wokalnych. Jest miejscem, gdzie dokonuje się wymiana doświadczeń między wykonawcami poszczególnych utworów, szczególnie w zakresie ich interpretacji. Festiwal jest wreszcie skutecznym promotorem religijnej muzyki kompozytorów polskich, co wydaje się mieć wyjątkowe znaczenie w przypadku wykonawców z zagranicy. 20-letnia historia Festiwalu ukazała, że wielu laureatów — młodych artystów, znalazło tutaj motywację do dalszego, intensywnego rozwoju muzycznego, a także odebrało przepustkę do zaistnienia w „wielkim świecie muzycznym”

Dyrektor Festiwalu, Daniel Ptach, w słowie końcowym wykazał, że w dotychczasowych edycjach Festiwalu udział wzięło 470 zespołów wokalnych z Polski i z zagranicy⁷ oraz 258 wykonawców indywidualnych, reprezentujących polskie

⁶ Z początkiem 2009 r. organizatorzy Festiwalu w Rumi ogłoszą regulamin oraz rozpoczęcie II etapu konkursu (kompozytorskiego), którego zakończenie przewidziane jest w czerwcu 2009 r. (nadsyłanie kompozycji). Natomiast III etap konkursu (październik 2009 r.) będzie wiązał się z wykonaniem zakwalifikowanych w II etapie utworów na XXI Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi i oceną końcową. Po zakończeniu konkursu planowane jest również wydanie drukiem nagrodzonych prac w I i III etapie oraz wykonanie i nagranie nagrodzonych kompozycji na płycie CD.

⁷ Z zespołów zagranicznych należy wymienić chóry z następujących krajów: Białorusi, Czech, Litwy, Łotwy, Niemiec, Rosji, Ukrainy i Szwecji.

i zagraniczne ośrodki kształcenia organistów⁸. Ponadto organizatorzy ponadto ogłosili i przeprowadzili cztery konkursy kompozytorskie. Najlepsze konkursowe utwory w ramach Festiwalu były wykonywane przez profesjonalnych muzyków. Ponadto zostały wydane drukiem oraz uwiecznione nagraniami na płytach CD. W ramach tej imprezy regularnie odbywają się kursy mistrzowskie, prowadzone przez światowej sławy wirtuozów organowych, oraz seminaria dla dyrygentów, realizacji których podejmują się wybitne i uznane autorytety muzyczne. Niezwykle istotnym elementem Festiwalu są koncerty gościnne w wykonaniu światowej sławy artystów-wirtuozów (muzyka organowa) i zespołów profesjonalnych. Koncerty te sprawiają, że kościół w tym czasie staje się wypełnioną słuchaczami filharmonią, do której może przyjść każdy, by słuchać profesjonalnej muzyki wykonywanej ku czci Stwórcy. Należy zauważyć, że 20-letni dorobek Festiwalu jest imponujący, godny zauważenia i docenienia go w szerszej skali. Organizatorom i patronom tej corocznej muzycznej imprezy trzeba pogratulować rozmachu i życzyć wytrwałości oraz dalszych twórczych pomysłów.

Ks. Krzysztof Niegowski SDB